

RITARI

BRUUN ♦ KOKKONEN ♦ KOMULAINEN ♦ LASSI ♦ SAINIO

Ritari ja OPS 2016

Ritari 5 ja Ritari 6 ovat uusia alakoulun historian oppimateriaaleja. Molempien vuosiluokkien materiaaleja on mahdollista käyttää joustavasti riippumatta siitä, onko opetukseen käytössä yksi tai kaksi vuosiviikkotuntia. Sisällöt on valittu uuden opetussuunnitelman mukaisesti ja se mahdollistaa keskittymisen historian perustaitojen ja -tietojen harjoitteluun.

Materiaalissa on kiinnitetty erityistä huomiota selkeään ja rauhalliseen aukeamarakenteeseen. Oppikirjaan on koottu keskeinen tietosisältö, mutta laajuus on pidetty kohtuullisena, jotta opetussuunnitelman painottamien historian taitojen harjoitteluun ja lähteiden tutkimiseen jää oppitunneilla aikaa. Kaikki tekstit ovat selkokieliasiantuntijan lukemia ja muokkaamia. Otsikot ovat lausemuotoisia ja ne auttavat keskeisten asioiden harjoittelussa. Selkeiden elementtien avulla myös eriyttäminen on helppoa. Kaikki uudet käsitteet avataan tekstissä, kun ne mainitaan ensimmäisen kerran. Keskeiset käsitteet on koottu kirjan lopussa olevaan sanastoon.

Kummassakin oppikirjassa on neljä tutkimusaukeamaa, joissa esitellään kunkin aikakauden arvoitus oppilaiden tutkittavaksi. Tutkimusaukeamien tarkoitus on harjoittaa historian taitoja, kuten menneisyyden tulkitsemista ja erilaisten lähteiden kriittistä analysointia.

Tietotekstien lisäksi materiaalissa on jokaisen jakson lopussa tarinasivu, jonka avulla oppilas voi eläytyä historian tapahtumiin. Tarinan vieressä olevalle Museossa-sivulle on koottu esinelöytöjä kultakin aikakaudelta. Tämän sivun tarkoitus on tarjota museoelämyksiä silloin, kun oikeaan museoon pääseminen ei ole mahdollista.

Havainnolliset aikajanat helpottavat ajan hahmottamista ja huolella tehty piirroskuviutus elävöittää historiaa. Yksityiskohtaiset kuvat sisältävät paljon alkuperäistä tietoa kustakin aikakaudesta. Ne auttavat eläytymään menneisyyden ihmisten elämään, toimivat tunnilla keskustelun herättäjänä ja tukevat oppimista.

Ritari-sarjaan kuuluu myös tehtäväkirja, oppilaan verkkotehtävät, sähköinen opetusmateriaali, muokattavat kokeet, painettu opettajan opas ja äänitiedosto oppikirjan teksteistä. Valmiina on myös täysdigitaalinen DigiRitari 5 ja syksyllä 2016 myös DigiRitari 6.

Historian opetuksen tavoitteet

	<h1>RITARI</h1>
<p>Merkitys, arvot ja asenteet</p> <p>T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena</p>	<ul style="list-style-type: none">• Ritarin aloitusjakson esinekuvat ja lähdetekstit innostavat opiskelemaan historiaa.• Kirjan yksityiskohtainen kuvitus ja kiinnostavat valokuvat houkuttelevat tutkimaan historian ilmiöitä.• Oppikirjan ja tehtäväkirjan elämykselliset tarinat tempaavat oppilaat mukaansa historian tapahtumiin.
<p>Tiedon hankkiminen menneisyydestä</p> <p>T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä</p> <p>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden</p>	<ul style="list-style-type: none">• Oppimateriaalin teksteissä ja kuvateksteissä tuodaan esiin tutkijoiden esittämiä erilaisia tulkintoja.• Ritarissa on tutkimusaukeamia, joissa verrataan, tutkitaan ja tulkitaan erilaisia lähteitä (tekstejä, kuvia, esineitä) ja pohditaan eri teorioita.• Materiaali ohjaa oppilasta itsenäiseen ja kriittiseen ajatteluun.• Oppikirjan ja tehtäväkirjan tehtävät ohjaavat oppilasta ottamaan selvää historian ilmiöistä ja etsimään erilaisia selityksiä tapahtumille.
<p>Historian ilmiöiden ymmärtäminen</p> <p>T4 auttaa oppilasta hahmottamaan erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä</p> <p>T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja</p> <p>T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille</p> <p>T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille</p> <p>T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa</p>	<ul style="list-style-type: none">• Painetussa ja sähköisessä opetusmateriaalissa olevien aikajanojen avulla on helppo havainnollistaa historian eri aikakausia ja niiden tärkeimpiä tapahtumia.• Kirjan jokaisessa jaksossa kuvataan tavallisten ihmisten elämää ja siinä tapahtuneita muutoksia.• Teksteissä kuvataan eri historian ajanjaksoilla eläneiden ihmisten toiminnan syitä ja seurauksia.• Tehtäväkirjassa on omaa historiaa ja oman suvun historiaa käsittelevät tehtäväaukeamat• Oppilaita ohjataan havaitsemaan historiassa tapahtuneita muutoksia sekä selittämään, millaisia muutokset ovat olleet eri alueilla.• Eri historian aikakaudet ja tapahtumat nivoutuvat toisiinsa helppolukuisten ingressitekstien kautta.
<p>Historiallisen tiedon käyttäminen</p> <p>T9 ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä</p> <p>T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä</p> <p>T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa</p>	<ul style="list-style-type: none">• Oppikirjan ja tehtäväkirjan tehtävissä oppilasta ohjataan selittämään ilmiöiden syitä omin sanoin sekä etsimään erilaisia syy-seuraus-suhteita historian tapahtumille.• Oppilaita ohjataan tiedonetsintätehtävien ja tutkimusaukeamien avulla tutustumaan erilaisiin tietolähteisiin, vertailemaan lähteiden luotettavuutta ja selittämään niiden avulla historian ilmiöitä.• Historian tapahtumia kuvataan puolueettomasti eri ihmisryhmien näkökulmasta ja tehtävissä ohjataan oppilasta pohtimaan toiminnan vaikutuksia eri näkökulmista.

Historian keskeiset sisältöalueet

	
<p>Historian opiskelu on hyvä aloittaa perehtymällä historian tiedon luonteeseen oppilaan suvun tai lähiyhteisön menneisyyden avulla.</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Esineitä menneisyydestä2. Historian lähteillä
<p>S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty</p> <p>Perehdytään ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa ja metsästyskulttuuriin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen.</p>	<p>ESIHISTORIA</p> <ol style="list-style-type: none">3. Kiviesineitä ja vaeltajan elämää4. Salaperäiset luolamaalaukset5. Ihmiset keksivät maanviljelyn
<p>S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty</p> <p>Perehdytään maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn.</p>	<p>VARHAISET KORKEAKULTTUURIT</p> <ol style="list-style-type: none">6. Korkeakulttuurit syntyivät7. Sumerit keksivät pyörän8. Kiehtova Kiina ja arvoituksellinen Indus9. Egyptin valtakunta syntyi Niilin varrelle10. Perhe-elämää savitiilitalossa11. Egyptiläiset uskoivat kuolemanjälkeiseen elämään
<p>S2 Vanha aika ja antiikin perintö</p> <p>Aikakautta tarkastellaan Pohjolan asuttamisen näkökulmasta.</p>	<p>KIVI-, PRONSSI- JA RAUTAKAUSI POHJOLASSA</p> <ol style="list-style-type: none">12. Metsästäjien kivikausi13. Pysyvän asutuksen pronssikausi14. Maanviljelijöiden rautakausi
<p>S2 Vanha aika ja antiikin perintö</p> <p>Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa.</p>	<p>ANTIIKIN KREIKKA</p> <ol style="list-style-type: none">15. Kreikkalainen kulttuuri syntyi16. Kaupunkivaltiot Ateena ja Sparta17. Arkielämää Ateenassa18. Teatteria, urheilua ja taidetta19. Antiikin filosofeja ja tiedemiehiä20. Kreikan kulttuuri levisi itään
<p>S2 Vanha aika ja antiikin perintö</p> <p>Paneudutaan roomalaiseen yhteiskuntaan.</p>	<p>ANTIIKIN ROOMA</p> <ol style="list-style-type: none">21. Rooman synty22. Roomasta tuli suurvalta23. Rikkaat ja köyhät roomalaiset24. Elämää suurkaupungissa25. Taistelunäytöksiä ja hurjia kilpa-ajoja26. Taitavat roomalaiset rakentajat27. Keisarien ajasta Länsi-Rooman tuhoon28. Antiikin perintö

S3 Keskiäika

Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuuriin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille.

KESKIAIKA EUROOPASSA

1. Antiikin jälkeen seurasi keskiaika
2. Aateliset olivat kuninkaiden tuki
3. Kirkko vaikutti kaikkialla
4. Islamilaisen kulttuurin kukoistus
5. Maaseudulta kaupunkiin

S3 Keskiäika

Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen.

KESKIAIKA POHJOLASSA

6. Rohkeat ja pelottavat viikingit
7. Muinaisuskosta kristinuskoon
8. Kuninkaat valloitusretkillä idässä
9. Peltoviljelyä ja kaskenpolttoa
10. Turku oli vilkas kauppakaupunki

S4 Uuden ajan murrosvaihe

Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin.

UUDEN AJAN ALKU

11. Renessanssi – uusi aika alkoi
12. Renessansitaiteen mestareita
13. Martin Luther oli kirkon kapinallinen ja uudistaja
14. Kohti uusia mantereita
15. Intiaanien kukoistava kulttuuri
16. Löytöretkiä vai ryöstöretkiä?
17. Kiinan ja Intian loiston päivät

S4 Uuden ajan murrosvaihe

Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin.

1600- JA 1700-LUVUT MAAILMALLA

18. Itsevaltioiden aikakausi
19. Tiede vastaan uskonto
20. Työtä ja köyhää elämää
21. Yhdysvallat – siirtokunnista itsenäiseksi valtioksi
22. Valistuksen ja järjen vuosisata

S5 Suomi osana Ruotsia

Tarkastellaan kehitystä Suomessa 1600–1700-luvuilla.

UUSI AIKA POHJOLASSA

23. Kustaa Vaasa oli kansan suosikki
24. Valtataistelua ja nuijasotaa
25. Uusia tuulia Wittenbergistä
26. Ruotsi suurvaltana
27. Pimeitä pirtejä, komeita kartanoita
28. Venäjä – uusi suurvalta
29. Pikkuvihasta osaksi Venäjää